

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

รายวิชาการบําามาตรฐาน 8071301

อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ ดร. ภคพร หอมนาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สาขาวิชา: นาฏศิลป์และศิลปะการแสดง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Nakhon Pathom Rajabhat University

ความเป็นมาของระบำดาวดึงส์

ระบำดาวดึงส์ เป็นการแสดงมาตรฐานที่เป็นแบบฉบับของไทยอีกชุดหนึ่ง ซึ่งสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ได้ทรงนิพนธ์บทร้องขึ้นประกอบการแสดงในบทธะครดึกดำบรรพ์ เรื่องสังข์ทอง ตอนตีคณิกา สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ โดยเริ่มเปิดฉากด้วยเหล่าเทวดา-นางฟ้าจับระบำถวาย

การแสดงเรื่องนี้จัดแสดงที่โรงละครดึกดำบรรพ์ ริมถนนอัษฎางค์ (วังบ้านหม้อ) ปลายสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เนื้อร้องของระบำพรรณนาถึงความงดงามความโอฬารของสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หม่อมเข้ม กุญชร ณ อยุธยา (หม่อมในเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์ วิวัฒน์) เป็นผู้ควบคุมฝึกหัดคิดทำรำ

ต่อมาการแสดงชุดนี้ได้นำมาจัดเป็นชุดเอกเทศ จึงนำออกด้วยเพลงเหาะ แล้วรำตามเนื้อร้อง นับเป็นระบำที่ได้ปรับปรุงทางดนตรี และทำรำให้ได้กะทัดรัด จนเป็นนาฏศิลป์ไทยชุดหนึ่งที่ได้ยึดถือเป็นต้นแบบ ระบำแสดงความรื่นเริงบันเทิงใจ ซึ่งศิลปินได้อุรักษ์ไว้เป็นแบบแผนสืบต่อมาจนทุกวันนี้

การแต่งกายระบำดาวดึงส์

ที่มา: http://www.digitalschool.club/digitalschool/art/art4_1/lesson5/8.php

ผู้แสดงแต่งกายขึ้นเครื่อง พระ-นาง

บทรื่องระบำดาวดึงส์

บทพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

บทรื่องระบำดาวดึงส์

- ปี่พาทย์ทำเพลงเหาะ - รั้ว -

- ร้องเพลงตะเซ็ง -

ดาวดึงส์ เทวโลก มโหฬาร
สารพัด งามจริง ทุกสิ่งอัน
เทพบุตร ผุดพรรณ ไฉมยง
นางอัปสร งามสงวน นวลละออง

- ร้องเพลงแขกเจ้าเซ็น -

สมเด็จพระอมรินทร์ ปิ่นมงกุฎ
รักษา เทวสีมา เป็นอาจิน

เป็นที่อยู่ สำราญ ฤทัยหรรษ์
สารพัน อุดม สมใจปอง
งามทรง อารมณ์ ไม่มีหมอง
งามทรง เครื่องทอง และเพชรนิล

ทรงวชิราวุธ ชาญศิลป์
อสุรินทร์ อรี ไม่ปีศา (ซ่า)

บทรื่องระบำดาวดึงส์ (ต่อ)

อันอินทร ปราสาท ทั้งสาม (ซ้ำ)
สี่मुख หุ้มมาศ สะอาดตา
ช่อฟ้า ช้อยเพ็ชร์ **เฉื่อยชด** (ซ้ำ)
 मुखเด็ด ทองดาด กนกพัน (ซ้ำ)
 ราชยาน เวชยันต์ รถแก้ว (ซ้ำ)
 แอกลงอน อ่อนสลวย ช่วยชด (ซ้ำ)
 ราชรูป สิ่งอัศจรรย์ (ซ้ำ)
 คุมพราว วาววับ ประดับพลอย
 เทียมด้วย สินธพ เทพบุตร
 มาตลี อาจชี ชับประดั่ง

ทรงงาม สูงเงื่อม กลางเวหา
 ไบระกา แกรมแก้ว ประกอบกัน
 บราลี ที่ลด मुखกระสัน (ซ้ำ)
 บุษบก สุวรรณ ชาม**พูนท** (ซ้ำ)
 เพลิศแพรว กำกง อลงกต (ซ้ำ)
 เครื่องขด ช่อตั้ง บัลลังก์ลอย
 สุพรรณ จับนาค หิวเคียรห้อย (ซ้ำ)
 แปรกแก้ว กาบช้อย สะบัดบัง
 ทั้งสี่ บริสุทธิ ดั่งสี่สังข์
 ให้ริบรุด สุดกำลัง ดั่งลมพา

-ปีพาทย์ทำเพลงร้ว-

รายการอ้างอิง

- พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร์. (2558). ประวัตินาฏศิลป์ไทย: ภาคกลาง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.

บทที่ 4

ฝึกปฏิบัติทำรำเพลงระบำดาวดึงส์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม